

Uvodnik

Katedra Religiozne pedagogije i katehetike Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, u suorganizaciji s Teološkim fakultetom Sveučilišta u Ljubljani, Katedrom za religioznu pedagogiju i vjeronaučnu didaktiku Sveučilišta u Passau organizirala je u Splitu 10. rujna 2021. Međunarodni znanstveni skup naslovljen “*Probuditi kreativnost: izazovi učenja i poučavanja u kontekstu pandemije i migracije*”.

Na skupu su bili nazočni predavači iz Slovenije, Austrije, Njemačke, Bosne i Hercegovine, Poljske i Hrvatske. Većinom su predavanja održali predstavnici Katedri religijske pedagogije i katehetike s navedenih učilišta, no među njima je bilo i filozofa, teologa, psihologa tako da je tema obrađena multidisciplinarno. Nakon više od dvije godine rada preko digitalnih platformi, skup je uglavnom, osim dvaju predavanja, održan prezentno u Splitu, što je izazvalo veliku radost među sudionicima.

Sva su predavanja i snimljena te se mogu pronaći i na you tube kanalu Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Splitu. Ovaj Zbornik donosi cjelovite recenzirane radove svih predavanja na hrvatskom, engleskom ili njemačkom jeziku.

Globalni migracijski val pokrenut je prije nekoliko godina. Hrvatska je postala jedan od glavnih “kanala” kroz koji su se mnogi provukli do Zapadne Europe, nadajući se da će tamo pronaći ono što im je kod kuće nedostajalo. Prije dvije godine kao grom iz vedra neba pojavila se pandemija. Nitko nije bio spreman za masovne migracije, ali još manje za pandemiju. Do danas nismo uspjeli riješiti trajni i gotovo tabuizirani problem migracija, ali isto tako ni pandemiju nismo stavili “pod kontrolu”.

Unatoč svemu možemo se zapitati što nam ta dva “toka” donose, odnosno što nam oduzimaju. Uvjereni smo da će se situacija u pogledu jednoga i drugoga postepeno smirivati te da ćemo o ove dvije pojave moći govoriti kao uspješno “riješenim” povijesnim događajima.

Antoine De Saint-Exupery zapisao je kako *hrpa kamenja prestaje biti hrpa kamenja onog trenutka kad čovjek počne razmišljati o njoj noseći u sebi sliku katedrale!* U prenesenom značenju to bi značilo da hrpe migracijskog i pandemijskog kamenja (problema) kriju sliku nečeg novog i ljepšeg. Migranti i izbjeglice postaju ozbiljan izazov kršćanskoj Europi te nova prilika za istinsko svjedočenje ljubavi prema bližnjemu. S druge strane, pandemija je prilika za bolje upoznavanje čovjekove tjelesne, psihološke i duhovne ranjivosti, ali i mogućnost proširivanja unutarnjih granica i dublje življenje vjere.

Na međunarodnom znanstvenom skupu stručnjaci i znanstvenici iz šest zemalja promišljali su o raznim područjima na kojima se migracije i pandemija najviše dotiču života uopće, pa tim i duhovnog, bilo pojedinca ili zajednice.

Razmišljajući o migracijama, ljudi se ubrzo svrstavaju na dvije suprotne strane. Na jednoj strani nalaze se oni koji bi sve migrante odmah vratili otkud su došli, dok su na drugoj strani oni koji bi ih prihvatili i ponudili im utočište i novi dom. Teško se staviti na jednu ili drugu stranu. U svakom slučaju, potrebno je tražiti dijalog, komunikaciju. Čovjek se čovjeku približava preko jezika, u komunikaciji, a to znači da je upravo dijalog polazno mjesto - kad osjetimo drugoga, tj. potiče nas na iskorak jednih prema drugima i na suosjećanje. U tom kontekstu, neki autori si postavljaju pitanje o komunikaciji i granici asimilacije, pa i inkulturacije.

Uz temu migracija jako je važno pitanje vjerskog odgoja. S jedne strane migracija, a s druge pandemija, potpuno su promijenile način života, podučavanja, naviještanja vjere i razmišljanja o dobrom životu za sve. U kontekstu naviještanja možemo ustvrditi da je Crkva reagirala brzo i ispravno. Na prostoru Slovenije i Hrvatske katehetski uredi i uredi za vjeronauk, odigrali su važnu ulogu u "prilagodbi" vjeronauka i kateheze u novim razmjerima širenja koronavirusa. Kerigma doduše ostaje ista, no metoda je morala biti prilagođena. Neki se stručnjaci dotiču i internetskih medija. Zanimljivo je zapaziti kako smo prije pandemije bili zabrinuti i na te medije gledali smo negativno te u njima vidjeli više opasnosti nego koristi. Nakon što je nastupilo opće zatvaranje škola i drugih obrazovnih ustanova i života uopće, naprosto smo otkrili pozitivne strane modernih medija te ih uvelike počeli koristiti za katehiziranje na daljinu, i tako barem djelomično ponovno otkrili obiteljsku Crkvu i vjerski život u njoj.

Koronavirus dotaknuo je različita područja života. U kontekstu kateheze pred očima su nam vjeroučenici koji su odjednom ostali kod svojih kuća. Sve se odvijalo na daljinu osobito nastava. To je stvorilo priliku za uključivanje drugih članova obitelji, a posebno roditelja u obrazovni proces. Djeca i njihove obitelji postali su tako središte naše pozornosti, no ne smijemo zaboraviti i one koji su stjecajem okolnosti izvan naših obiteljskih zajednica, u domovima za starije. Riječ je o jednoj ranjivoj skupini te je lijepo vidjeti iz jednog predavanja da u vrijeme pandemije nije zapostavljena duhovna skrb. Dakako, u ovim okolnostima ona zahtijeva i ponekad iziskuje "snalažljivost" pastoralnih radnika koji pronalaze put do tih ljudi (ali i do onih kojih ih opslužuju, kao i do zaposlenika). Dosjetljivost ne poznaje granice pa je jedno predavanje skiciralo crtice iz sakramentalnog života djece i mladih s posebnim potrebama u vrijeme pandemije na području Splitsko-makarske nadbiskupije.

U Crkvi veliki naglasak stavljamo na zajedništvo, stoga ako život Crkve promatramo u svjetlu pandemije, vidimo da nas je "pogodila" u bit našega života. *"Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima"* (Mt 18,20). Crkve su zatvorile svoja vrata, a zajedništvo je preseљeno unutar zidova naših domova. Na skupu su predstavljeni primjeri

dobre prakse koji su nastali na hrvatskom području. U tom je kontekstu bilo zanimljivo čuti predavanje “*Homo euharisticus bez euharistije?*”.

Istraživači s deset teoloških fakulteta iz spomenutih zemalja su istaknuli i druge primjere dobre prakse i odgovore na problem migracija i pandemije. Tako je bilo moguće čuti i predavanje naslovljeno “Međureligijska kompetencija u vjeronaučnoj nastavi u svjetlu enciklike *Fratelli tutti*” i mnoga druga.

Francuski književnik Michel Houellebecq napisao je da ćemo se sigurno vratiti u normalu, samo će ona biti slabija. Unatoč takvim izjavama, ostajemo optimisti. Uvjereni smo da nam i Bog progovara kroz ove događaje. Na nama je da na pravi način spoznamo Njegovu poruku i svjedočimo Njegovu dobrotu kroz naša djela.

Jadranka Garmaz i Andrej Šegula